

ประเพณีสารทบุญเดือนสิบ

พระมหาปริดา ขนดีโสภโณ,ดร.

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทนำ

ประเพณีสารทบุญเดือนสิบเป็นประเพณีที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากที่สุดของชาวปักษ์ใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้สืบสานประเพณียึดถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ประเพณีนี้เรียกขานกันหลายชื่อ ได้แก่ ประเพณีชิงเปรต ประเพณีสารทบุญเดือนสิบ ประเพณีบุญรวมญาติ ประเพณีรับส่งตายาย เมื่อถึงงานประเพณีทุกคนไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดจะกลับมายังบ้านภูมิลำเนาของตนเพื่อร่วมบำเพ็ญบุญกุศลอุทิศให้แก่บรรพชนที่ล่วงลับไปแล้วและถือโอกาสพบปะเยี่ยมญาติ โดยมีขนมเดือนสิบเป็นของฝากและเป็นวัตถุทานอุทิศที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ ผู้เฒ่าชาวนครศรีธรรมราชมักส่งลูกหลานเสมอว่า “ถึงจะลืมหืมตาบุญในเดือนอื่นก็พออนุโลม แต่ในวันสารทเดือนสิบนี้จะลืมหืมตาบุญไม่ได้เป็นอันขาด”^๑ นอกจากนี้ ประเพณีสารทบุญเดือนสิบหน่วยงานราชการและสถานประกอบการเอกชน ยังได้จัดงานเฉลิมฉลองการกลับมาของลูกหลานเป็นเวลาติดต่อกัน ๑๐ วัน ๑๐ คืน เดิมจัดงานที่วัดพระบรมธาตุ (วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร) ต่อมา พ.ศ. ๒๕๖๗ ทางราชการได้ย้ายมาจัดที่สนามหน้าเมือง และเมื่อประชาชนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้นจึงย้ายมาจัดงานที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ๘๔ (ทุ่งท่าลาด) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕^๒ และยังคงขยายการจัดงานไปยังสถานที่อื่นๆ อีกมากมาย นับว่าเป็นงานประเพณีบุญที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของภาคใต้

ชื่อเรียกพิธีประเพณีสารทบุญเดือนสิบ

ประเพณีสารทบุญเดือนสิบชาวพุทธจะประกอบพิธีบุญกันทุกภาคของประเทศไทย แต่อาจเรียกชื่อต่างกันไป ได้แก่ ภาคกลางเรียกว่า ประเพณีวันสารท ภาคเหนือเรียกว่า ประเพณีทานข้าวสลาก หรือกินก๋วยสลาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่า ประเพณีบุญข้าวสลาก^๓ ส่วนภาคใต้มีชื่อพิธีเรียกกัน ได้แก่

^๑ เจริญ ตันมหาพราน, ๓๐ พิธีกรรมพิสดาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงแดด, ๒๕๓๖), หน้า ๔๙.

^๒ ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์, ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๘), หน้า ๒๑๗.

^๓ สมปราษฎย์ อัมมะพันธ์, ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, ๒๕๓๖). หน้า ๘๒-๘๕.

๑. **พิธีสารท** : คำว่า “สารท” เป็นคำภาษาบาลีของอินเดีย แปลว่า ฤดูใบไม้ร่วง ซึ่งไม่สู้จะตรงกับฤดูทางภาคใต้ของประเทศ เพราะเดือนสิบทางภาคใต้เป็นฤดูที่พืชพันธุ์ธัญชาติและต้นไม้ที่ปลูกไว้กำลังให้ผลเป็นครั้งแรกพร้อมที่จะให้เก็บกินและนำไปขายได้ ดังนั้น พิธีสารท คือพิธีทำบุญในฤดูสารท โดยการนำเอาผลผลิตของพืชพรรณธัญชาติที่เก็บเกี่ยวผลครั้งแรกมาทำเป็นอาหารและขนมนำไปเซ่นผีบูชาผีปู่ย่าตายายหรือไหว้เทพเจ้าที่ตนนับถือเพื่อขอบคุณเทพเจ้าที่บันดาลให้เก็บเกี่ยวพืชผลที่สมบูรณ์^๔

๒. **พิธีศราทธ** : เป็นพิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับด้วยการเชิญพราหมณ์มากินเลี้ยงตามคติความเชื่อของชาวฮินดู โดยเจ้าภาพจะจัดข้าวบิณฑและน้ำไว้เป็นเครื่องเซ่นสังเวียให้แก่ผู้ตายเมื่อพราหมณ์กินเลี้ยงเสร็จแล้วเจ้าภาพจะหลั่งน้ำ เรียกว่า “ตรรปณะ”^๕

สำหรับประเทศไทยคงจะนำเอา พิธีสารท กับ พิธีศราทธ ของอินเดียมารวมกัน เพราะวัตถุประสงค์ของการประกอบพิธีสอดคล้องไปด้วยกัน คือ มีการนำเอาผลผลิตของ พืชพรรณธัญญาหารมาทำหรือปรุงเป็นอาหารแล้วนำไปถวายพระภิกษุเพื่อทำพิธีเช่นพลีอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผีปู่ผีย่าหรือบรรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว เรียกว่า พิธีศราทธ แต่ พิธีสารท ของอินเดียเขาประกอบพิธีกันในฤดูสารทหรือฤดูใบไม้ร่วง ส่วนของไทยมากำหนดเอาในเดือนสิบเป็นช่วงประกอบพิธีจึงเรียกว่า “พิธีสารทเดือนสิบ”^๖

๓. **พิธีชิงเปรต** : เป็นพิธีทำบุญอุทิศให้กับเปรตชนหรือบรรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว มีลักษณะคล้ายกับการทิ้งกระดาษของคนจีน พิธีชิงเปรตของภาคใต้นี้ มาจากความเชื่อเรื่อง ปุพพเปตพลี ในพระพุทธานุศาสนตามคติความเชื่อเรื่อง เปรตญาติพระเจ้าพิมพิสาร ลำดับของพิธีนี้กำหนดทำกันสองครั้ง คือ วันแรม ๑ ค่ำ เดือนสิบ เป็นวันรับตายาย (เปรตชน) หรือ วันรับเปรต และวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือนสิบ เป็นวันส่งตายาย หรือวันส่งเปรต เชื่อกันว่าในวันแรม ๑ ค่ำ เป็นวันที่ยมบาลจะปล่อยให้เปรตมาเยี่ยมลูกหลาน ฝ่ายลูกหลานก็จะทำบุญเลี้ยงครั้งหนึ่ง เมื่อถึงวันแรม ๑๕ ค่ำ เป็นเวลาที่เปรตต้องกลับไปยังยมโลก ลูกหลานก็จะทำบุญเลี้ยงส่งอีกครั้งหนึ่ง และในครั้งสุดท้ายนี้เองจัดให้มีพิธีชิงเปรต โดยนำเอาขนมเดือนสิบและเครื่องเซ่นไหว้อื่นๆ มาวางไว้ที่ศาลาเปรต (หลาเปรต) หรือร้านเปรต เมื่อเสร็จพิธี

^๔ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, **ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๔๔.

^๕ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๔๔-๔๕.

^๖ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๔๕

ฝ่ายพระ ลูกหลาน เด็กๆ และชาวบ้าน ก็จะแย่งขนมกันอย่างสนุกสนาน จึงเรียกว่า “ชิงเปรต” ซึ่งเรียกตามอาการที่แย่งชิงกันว่าเหมือนกับ “เปรต” พิธีนี้ทำกันภายในวัด นอกจากนี้ยังเชื่อกันว่า มีเปรตอีกจำพวกหนึ่งที่ไม่สามารถเข้ามาภายในวัดได้เพราะกรรมชั่วที่ตนเคยทำไว้ จึงยืนอยู่ที่ประตูวัดบ้าง ที่ทางสี่แพร่งบ้าง ตามนัยแห่ง ตโรกฐทสูตร ลูกหลานจึงนำขนมเดือนสิบไปวางไว้ที่กำแพงวัดบ้าง ที่ใกล้ทางเดินบ้าง เพื่อให้เปรตเหล่านั้นได้บริโภคอาหารที่ลูกหลานทำบุญอุทิศไปให้ อย่างไรก็ตาม การชิงเปรตนี้ถือว่าเป็นมงคล เชื่อกันว่าขนมหรืออาหารที่บนร้านเปรตคือสิ่งที่เป็นมงคลที่หลีกเลี่ยงจากตายายกินแล้วใครได้กินอาหารเหล่านี้ จะป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บได้

ในปัจจุบันเมื่อถึงเทศกาลเดือนสิบที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีการประกวดเปรตเดือนสิบ มีการจัดทำปติมากรรมเปรตที่มีรูปร่างลักษณะตามคติความเชื่อในไตรภูมิพระร่วง มีการแต่งกายของมนุษย์คล้ายเปรต แล้วเดินไปพร้อมกับพิธีแห่หมรับซึ่งสร้างความสนุกสนานตื่นตาตื่นใจให้กับขบวนแห่หมรับและผู้ร่วมงานในพิธีเป็นอย่างมาก

๔. พิธียกหมรับ : เป็นพิธีที่ชาวบ้านนำขนมเดือนสิบและเครื่องบริโภคนานๆ พร้อมด้วยปัจจัย (ที่ติดไว้บนยอดหมรับ) ไปถวายพระ มีทั้งหมรับขนาดเล็กและขนาดใหญ่ซึ่งขึ้นอยู่กับความศรัทธาและฐานะของทายกทายิกา หมรับ หรือ สำรับ เดิมใช้ไม้ไผ่สานเป็นกระบุงเตี้ยๆ ในปัจจุบันใช้ถาดหรือกะละมังแทน ข้างในบรรจุสิ่งของต่างๆ เช่น ข้าวสาร หอม กระทียม พริก เกลือ กะปิ ปลาเค็ม กลัวย อ้อย มะพร้าว ด้าย ฐูป เทียน ฯลฯ โดยเอาของเหล่านี้ใส่ไว้ด้านใน ส่วนด้านนอกใช้ขนมไหว้ตายาย (ขนมเดือนสิบ) ต่างๆ โดยชั้นนอกสุดใช้ฝืนขนมลาปิดคลุมตกแต่งเป็นรูปเจดีย์ที่มียอดแหลม ปักธงทิวหรือทำเป็นพุ่มเงินประดับประดาให้สวยงาม^๗

การจัดหมรับ เป็นการเตรียมเสปียงอาหารบรรจุในภาชนะเพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ในช่วงเทศกาลเดือนสิบ เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพชน หรือญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ได้นำกลับไปใช้สอยในนรกภูมิ หลังจากถูกปล่อยตัวมาอยู่ในเมืองมนุษย์ช่วงเวลาหนึ่ง และเมื่อถึงเวลากลับไปใช้กรรมตามเดิม บรรดาลูกหลานก็ต้องจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ อาหาร ฯลฯ มิให้ขาดตกบกพร่องแล้วบรรจุจัดลงภาชนะ ตกแต่งประดับประดาให้สวยงาม เพื่อทำในสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตให้บรรพบุรุษ ด้วยใจที่เปี่ยมไปด้วยความรัก ความผูกพัน และความกตัญญู

^๗ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๘.

๕. พิธีส่งตายาย : เป็นพิธีทำบุญอุทิศให้แก่บรรพชนหรือเปตชนผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยถือกำหนดเอาในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือนสิบ คตินี้ชาวบ้านมีความเชื่อว่า เปตชนผู้ล่วงลับที่ยืมมาลปล่อยให้กลับมาเยี่ยมลูกหลานจะเดินทางกลับไปยังยมโลก ลูกหลานและญาติๆ จึงทำพิธีส่งตายายด้วยการยกหมรับ (สำหรับ) ใหญ่ ชิงเปรต และนิมนต์พระสวดมาติกาบังสุกุลอุทิศให้แก่เปตชนเหล่านั้นเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูตเวที พิธีนี้ถือว่าเป็นสาระสำคัญของประเพณีสารทบุญเดือนสิบ

ก่อนจะมีพิธีส่งตายายในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือนสิบนั้น ชาวพุทธจะทำพิธีรับตายายก่อน มักเรียกกันว่า วันรับตายาย และ วันส่งตายาย โดยทั่วไปกำหนดวันรับตายายในวันแรม ๑ ค่ำ เดือนสิบ เฉพาะในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชกำหนดเอาในวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือนสิบเป็นวันรับตายาย อาจจะเป็นเพราะมีกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องจนถึงวันส่งตายายในวันแรม ๑๕ ค่ำ ก็เป็นได้ ในพิธีรับตายาย นั้นส่วนใหญ่ลูกหลานจะยกหมรับ (สำหรับ) เล็ก มายังวัดใกล้บ้านของตน ประกอบพิธีกรรมตามคติของชาวพุทธมีการสวดมนต์ ไหว้พระ รัชศีล ฟังธรรม ถวายสังฆทานอุทิศ กรวดน้ำรับพร ทั้งนี้เพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่บรรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว

ขนมและความหมายสัญลักษณ์ที่ใช้ในประเพณีสารทบุญเดือนสิบ

ขนมที่ใช้ในประเพณีสารทบุญเดือนสิบ เป็นขนมที่มีลักษณะเฉพาะของประเพณีนี้ ซึ่งมีอยู่และพบได้ในภาคใต้เท่านั้น เป็นขนมที่ปรุงขึ้นตามคติความเชื่อและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเพื่อเป็นปริศนา คำสอนให้แก่ลูกหลาน ได้แก่

๑. ขนมพอง เป็นสัญลักษณ์แทนเรือ แพ ที่บรรพบุรุษใช้ข้ามห้วงมหรณพ เหตุเพราะขนมพองนั้นแผ่ดั่งแพมีน้ำหนักเบา ย่อมลอยน้ำและข้ามได้ และเหมาะสำหรับเปรตที่มีปากกว้าง

๒. ขนมลา เป็นสัญลักษณ์แทนแพพรพรรณ เครื่องนุ่งห่ม เหตุเพราะขนมลามีรูปร่างดั่งผ้า ถักทอพับแผ่เป็นผืนได้ และเหมาะสำหรับเปรตที่มีปากเล็ก

๓. ขนมบ้า เป็นสัญลักษณ์แทนลูกสะบ้า สำหรับใช้เล่นต้อนรับสงกรานต์ เหตุเพราะขนมบ้ามีรูปร่างคล้ายลูกสะบ้า การละเล่นที่นิยมในสมัยก่อน

๔. ขนมตี่ซำ เป็นสัญลักษณ์แทนเงิน เบี้ย สำหรับใช้สอย เหตุเพราะรูปร่างของขนมคล้ายเบี้ยหยอ

๕. ขนมกง(ไข่ปลา) เป็นสัญลักษณ์แทนเครื่องประดับ เหตุเพราะรูปร่างมีลักษณะคล้ายกำไล แหวน

๖. ลาลอยมัน เป็นสัญลักษณ์แทนฟูก และหมอน ซึ่งมีในบางท้องถิ่น

ความมุ่งหมายของประเพณีสารทบุญเดือนสิบ

ประเพณีสารทบุญเดือนสิบ มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ตลอดจนญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ที่เรียกว่า เปตชน แต่ด้วยช่วงเวลาปฏิบัติและวิถีปฏิบัติของพุทธศาสนิกชน จึงทำให้ประเพณีนี้มีความมุ่งหมายอื่น ๆ เข้าประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อบุคคลที่มีอุปการคุณ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของบุตรธิดาตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สำคัญในสังคมปัจจุบัน

๒. เป็นการทำบุญ แสดงความชื่นชมยินดี ในโอกาสที่ได้รับผลิตผลทางการเกษตร ในช่วงปลายเดือนสิบ ซึ่งตรงกับประเพณีสารท เป็นระยะที่พืชพันธุ์ต่าง ๆ กำลังให้ผลชาวบ้านจะนำพืชผลทั้งในลักษณะที่ไม่แปรสภาพและแปรสภาพเป็นอาหารต่าง ๆ แล้วไปถวายพระสงฆ์ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

๓. เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านปัจจัยอาหารแต่ภิกษุสงฆ์ในช่วงฤดูฝน โดยนำพืชผลไม้และอาหารแห้งไปถวายพระสงฆ์เพื่อเก็บไว้เป็นเสบียงในฤดูฝน ซึ่งจะเริ่มในตอนปลายเดือนสิบ การจัดเสบียงอาหารนี้ จะจัดเป็นสำรับที่ชาวใต้เรียกว่า “หมรับ” แล้วถวายโดยวิธีให้พระภิกษุ จัดสลากเรียกว่า “สลากภัต” พระภิกษุจะให้ศิษย์เก็บหมรับรับไว้ เพื่อนำมาประเคนถวายเป็นมื้อๆ ต่อไป

๔. เพื่อเป็นการแสดงความสนุกสนานรื่นเริงประจำปีร่วมกัน เพราะญาติมิตรที่อยู่ใกล้ไกล จะกลับสู่ภูมิลำเนาค่อนข้างพร้อมหน้าพร้อมตากัน จึงมักมีการจัดงานรื่นเริงเฉลิมฉลองกันในลักษณะต่างๆ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการจัดงานรื่นเริงควบคู่กับประเพณีทำบุญเดือนสิบ เป็นงานใหญ่โตเรียกว่า “งานเดือนสิบ” ซึ่งยังคงจัดมาจนถึงปัจจุบัน

คติความเชื่อและสาระธรรมของประเพณีสารทบุญเดือนสิบ

คติความเชื่อของประเพณีสารทบุญเดือนสิบมาจากเรื่อง ตีโรกุททสูตร ในพระพุทธศาสนา ซึ่งปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เล่มที่ ๒๕ ความโดยสังเขปว่า ในคราวที่พระเจ้าพิมพิสารถวายวัดเวฬุวันได้มีการฉลองสมโภชอย่างยิ่งใหญ่มีการถวายทานอุทิศส่วนบุญเป็นต้น แต่ญาติของพระเจ้าพิมพิสารที่เคยประพฤติทุจริตชั่วร้ายบังหลวงในอดีตชาติแล้วไปเกิดเป็นเปรตในทุกคติภูมิ มาแสดงกายให้เห็นเพื่อขอส่วนบุญกุศลด้วย ความนี้ได้ทราบถึงพระพุทธเจ้าและพระพุทธองค์ได้แสดง ตีโรกุททสูตร ซึ่งมีสาระธรรม ดังนี้

ฝูงเปรตพากันมาเรือนของตน บ้างยืนอยู่ที่ฝาเรือน บ้างยืนอยู่ที่ตรอก สี่แพร่ง สามแพร่ง บ้างยืนอยู่ที่ประตู

เมื่อมีข้าวและน้ำดื่มมากมาย เมื่อของเคี้ยวของกินถูกจัดเตรียมไว้ ญาติสักคนก็นึกถึงเปรตเหล่านั้น เพราะกรรมของเปรตเอง

เหล่าชนผู้เกี่ยวพันพากันถวายอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด ประณีตเหมาะแก่พระสงฆ์ตามกาลอุทิศให้ญาติฯ (ที่เกิดเป็นเปรต) ว่าขอทานนี้จึงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลาย ขอญาติทั้งหลายจงมีสุขเถิด เหมือนอย่างที่พระองค์ทรงอุทิศถวายนี้แหละ

ส่วนญาติที่เกิดเป็นเปรตเหล่านั้น พากันมาพร้อมกันในสถานที่ที่ญาติมิตรอุทิศทานให้ นั้น พากันมานุโมทนาโดยเคารพในอาหารและน้ำดื่มเป็นอันมาก (ที่ญาติมิตรอุทิศให้) ว่า

เพราะอาศัยญาติใดๆ พวกเราจึงได้สุขสมบัติเช่นนี้ ขอญาติของพวกเราจงมีอายุยืนเถิด อนึ่ง การบูชา ญาติผู้เป็นทายก (ผู้ถวายทาน) ก็ได้กระทำแก่พวกเราแล้ว และทายกเองย่อมไม่ไร้ผลเลย

ก็ในเปรตวิสัย(ที่อยู่ของเปรต)นั้น ไม่มีการทำอะไรไถนา (กสิกรรม) การเลี้ยงวัวขาย (โครักขกรรม) การค้าขาย (พาณิชยกรรม) สินค้าเช่นนี้ ก็ไม่มีการแลกเปลี่ยนซื้อขาย เงินก็ไม่มี ผู้ที่ตายไปเกิดเป็นเปรต ย่อมดำเนินชีวิตอยู่ในเปรตวิสัยนั้นได้ ด้วยทานที่พวกญาติอุทิศให้แล้วจากมนุษยโลกนี้

น้ำฝนที่ตกลงมาในที่ตอน ย่อมไหลไปสู่ที่ลุ่มฉนใด ทานที่ทายกให้ไปจากมนุษยโลกนี้ ก็ย่อมสำเร็จผลแน่นอนแก่พวกเปรตฉนนั้นเหมือนกัน

แม่น้ำใหญ่ที่ล้นด้วยน้ำ ย่อมไหลไปทำให้มหาสมุทรเต็มเปี่ยม ฉนใด ทานที่ทายกให้ไปจากมนุษยโลกนี้ ย่อมสำเร็จเป็นผลแน่นอนแก่พวกเปรต ฉนนั้นเหมือนกัน

คนที่ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อนึกถึงอุปการคุณที่ผู้ตายเคยทำไว้ว่า ผู้ตายนั้นได้ให้สิ่งนี้แก่เรา ได้ทำสิ่งนี้แก่เรา ได้เป็นญาติ มิตร และสหายของเรา ก็ควรถวายทักษิณาทานที่อุทิศให้แก่เปรตทั้งหลาย

การร้องให้ การเศร้าโศก หรือว่าการพิโรธอย่างอื่นใด ไม่ควรมีเลย เพราะการร้องให้ เป็นต้น นั้น หากเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วไม่ ญาติทั้งหลายก็คงเป็นอยู่อย่างนั้น

ส่วนทักษิณาทานนี้แหละ ที่พระองค์ทรงถวาย ตั้งไว้ดีแล้วในพระสงฆ์ (ในวันนี้) ย่อมสำเร็จเป็นประโยชน์แก่กุลสันกาลนานแก่หมู่ญาติที่เกิดเป็นเปรตนั้นโดยพลันทันที

ญาติธรรม (ธรรมคือการสงเคราะห์ญาติ) นั้นั้น พระองค์ทรงแสดงออกแล้ว การบูชาญาติๆ ที่ตายไปเกิดเป็นเปรต พระองค์ทรงทำอย่างยิ่งใหญ่แล้ว ทั้งกำลังกายของภิกษุ พระองค์ก็ทรงเพิ่มให้แล้ว พระองค์จึงทรงเป็นผู้สั่งสมบุญไว้มิใช่น้อยเลย^๕

เอกสารอ้างอิง

เจริญ ตันมหาพราน, ๓๐ พิธีกรรมพิสดาร, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงแดด, ๒๕๓๖.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์, ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๘.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เล่มที่ ๒๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

สมปราษฎ์ อัมมะพันธ์ รศ., ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.

_____, ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.

^๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๒๕. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๕ - ๑๗.

